

Z NAŠICH REVUÍ

Vojenské zdravotnické listy.

Ročník III. (1927), čís. 1.

Major zdrav. dr. Čapek: **Hygiena vojenského letce.**

Příčiny leteckých nehod jsou častěji ve vadném jednání pilotově než v poruchách technického rázu nebo ve vnějších vlivech. Tohoto individuálního činitele v letectví můžeme zlepšiti:

1. pečlivým lékařsko-psychologickým výběrem letců;
2. zlokalením výcviku;
3. udržením psychologického stavu letce na žádoucí výši;
4. umělým usnadněním úlohy letce konstrukcí palubních přístrojů, jež by nahradily činnost některých jeho orgánů nebo jejich funkci usnadnily.

Z toho náleží do lékařské kompetence to, co je uvedeno za 1, za 3 a částečně za 4. Autor pojednává o tom, co je uvedeno za 3, t. j. o hygieně letce.

Ačkoliv se letci pokládají za sportovce, nedodrží zhrsta řádné životosprávy v jídle, pití, kouření a sexuálním životě, která je v jiných sportech samozřejmá, a to snad proto, že letecký výkon je spojen s malou námahou svalovou.

Životaspráva letce nevyžaduje nijaké zvláštní diety; letce nemá však jísti více, než je třeba k udržení tělesného stavu, a nemá přepřilňovat žaludek. Autor podává bližší návod k jídelnímu listku. Není námitek proti mírnému množství slabých lihovin, naproti tomu má se letce vyvarovati lihovin koncentrovaných a odvykati si vůbec kouření.

Pohlavní styky mají úzký vztah k nervové soustavě a zasahují i do činnosti duševní, motivují jednání a mohou porušiti duševní rovnováhu; letec se má vyvarovati pohlavních excesů.

Výkonný letec by si měl učiniti pravidlem každodenní hluboký spánek 7-8 hodin; večereti 3 hodiny před spaním, nezabývat se pak rozčilující četbou a ničím, co by spánek oddálilo. Návyk jíti v určitou hodinu na lůžko působí blahodárně na jakost i na trvání spánku.

Jednostranná nervová námaha za letu vyžaduje, aby letce čelil tomuto neharmonickému trainingu mírnou tělesnou prací ve volných chvílích (tenis, lehká atletika, zimní a vodní sporty, šerm, turistika). Nesmí však v těchto sportech dobývat rekordů. Vojenská správa má k tomu účelu zřizovati hřiště a společenské místnosti blízko letecké.

Za příprav k letu nemá letec opominouti své osoby. Při podpisu prohlášení, že se cítí úplně zdrav, nemá se dát vésti falešným studem, cítili se indisponován. Při rýmě, spojené s lehkou horečkou, angíně a zánětech dýchacích cest se nejvíce hřeší proti této zásadě, též po probdělých nocích. Ztížená průchodnost Eustachových trubíc, malá porucha v zažívacích ústrojích, zvláště je-li spojena s hromaděním plynů, může za výškového letu býti osudná. Nestartovati s lačným žaludkem. Za letu smí požívatí letec teplý čaj, kávu, kakao, nikdy alkoholické nápoje sebe slabší.

Návod k volbě oděvu a masti na nekrytou část obličeje.

Při výškových letech je třeba čeliti snížení parciálního tlaku kyslíku leteckými kyslíkovými přístroji. Jsou zařízeny buď na vypařování tekutého vzduchu nebo na kyslík stlačený v bombách. Přítok kyslíku reguluje buď letec anebo se regulace děje automaticky podle barometrického tlaku. Letci opomíjejí zpravidla užívati kyslíku, protože jeho nedostatek působí jakýsi narkotický stav, takže letec zhoubných účinků nepozoruje. Nad 5.000 m neměl by letec létat bez kyslíku. Octne-li se při 6.000 m náhle bez kyslíku, nemusí se okamžitě vrátiti, měl by však svůj pobyt v této výšce omeziti na nejkratší dobu, při 7.000 m vrátiti se okamžitě. Angličtí odborníci doporučují kyslík i za poměrně nízkých letů, jsou-li jinak namáhavé. Letec má se chrániti před účinkem náhlých změn barometrického tlaku; při vzestupu i sestupu vsunouti občas přestávky, t. j. udržovati se chvíli na stejné výši. Nepříjemné pocity v uchu se dají odstraniti polykacími pohyby, jimiž se vyrovnává rozdíl mezi tlakem ve středním uchu a v atmosféře. Ochrana ucha před ohlušujícím vívem motoru není posud uspokojivě rozřešena. Oči se chrání brýlemi triplex, u nichž zůstanou při nehodě střípiny skla pohromadě, takže nezraní oko.

Nesnadná je ochrana oka před oslněním. Proti dlouhovlnným paprskům chráníme se černými brýlemi, proti ultrafialovým žlutozelenými. Tyto brýle však znesnadňují odhad vzdálenosti a tedy i přistání. Brýle s vyměnitelnými skly jsou nepohodlné.

Ochranná přilba působí svou vahou únavu krčních svalů; proti tomu je training v míru. Po delších namáha-

vých letech užíváme k úpravě krevního oběhu sprchy 30—34° C.

Při ostrých zatačkách, zvláště při akrobacii, vzniká závrať, která je následkem toho, že orgán rovnováhy (vestibulární část ucha) následkem působení odstředivé síly na ušní kamínky nemůže poučiti letce o změně polohy, která se v poměru k letadlu nemění, kdežto zrak změnu zpozoruje. Z tohoto nesouhlasu vzniká závrať. Pravidlem, kterým tomu lze do jisté míry čelit, je divatí se ve směru skloněného křídla. V jistých případech vypomůže sklon hlavy o 90° kupředu.

Proti mořské nemoci, způsobené pohybem letadla následkem vertikálních vzduchových proudů, lze užiti urotropinu.

Následkem únavy z častých letů („přelétání“) nastává neurastenický stav, který může učiniti letce nezpůsobilým k tomuto povolání.

Plk. zdrav. dr. Raschofský:
Vojensko-zdravotnická organizace a činnost epidemických nemocnic ve světové válce v býv. rak.-uherské armádě.

Popisuje organizaci zdravotnických komisí a epidemických nemocnic. Uказуje, že ochrana proti nakažlivým nemocem ve válce byla málo připravena a byla teprve za války vybudována, takže při jejím konci fungovala již spolehlivě. Přináší málo známá statistická data o zdravotnických komisích, bakteriologických laboratořích a epidemických nemocnicích.

Plk. zdrav. dr. Trenkler:
O zdravotnických záznamech v poli.

Vzhledem k vydání sl. pomůcky A-XIII „Návod k vedení válečných deníků“ přináší autor bohaté zkušenosti ze světové války, které by mohly býti podkladem podobného návodu k vedení deníku zdravotnických útavů v poli. Otázky, na které by tu bylo třeba odpověděti, rozděluje na skupiny: I. odborně lékařskou a vojensko-lékařskou; II. zdravotnicko-taktickou a organizační; III. vojensko-zdravotnické statistiky a evidence.

Vychází ze zkušenosti, že oficiální statistika nemůže podati tak úplný a plastický obraz s nejrůznějších stanovisk a za všech okolností jako záznamy deníku, jsou-li vedeny vědecky a se zřetelem k budoucím organizačním úkolům. Jako doklad podává pak přehled svých záznamů, které činil po 30 měsících jako velitel polní nemocnice a jež obsahují důležité a zajímavé číselný materiál o činnosti polní nemocnice, o chirurgické a epidemiologické statistice. Chirurgické statistické výsledky jsou shodné s francouzskými, k nimž je přirovnává.

Skpt. vet. Uher a kpt. v zál.
dr. Macek: **Vzteklina u koní.** U 10.

jezdeckého pluku vyskytly se v jeho stáji dva případy vztekliny u koní, u nichž nemohlo býti dokázáno krounutí vzteklým zvířetem. Původ nákazy byl patrně v epidemii vztekliny u krys. Nemocnými zvířaty byl konut 1 vojn a 2 další koně. Všichni na ně 10. jezd. pl. byli podrobeni ochrannému očkování, další případy se ne vyskytly, též pokousaná zvířata zůstala zdráva.

Plk. zdrav. dr. Vlach: **Někteří zkušení s trachomovými oddíly v poli.** Autor byl 1915—1917 v Karstských Alpách a Dolomitech přednostou zdravotnické služby pěší divise, v které byly zařazeny jednotky složené z mužstva stíženého trachomem. Jeho zkušenosti ukazují, že se trachomové oddíly dobře hodí na klidné úseky silniční fronty, zejména v horách, kde mohou vystřídati plnoccenné bojové jednotky. Jejich zdravotní stav se vojskovou službou v horách lepší, můžeme mluvit dokonce v části případů o úplném vyléčení. K obtížným pochodům a těžkým bojům se trachomové oddíly nehodí. Tyto oddíly v poli potřebují stálého lékařského dohledu a odborné nemocnice. Sotva lze předpokládati, aby trachomové oddíly šířily nákazu. Autor soudí, že v našich poměrech v případě válečného konfliktu nebudou moci naše armáda postrádati jednotky složené z vyléčených trachomů nebo osob trachomem podezřelých a snažších úsecích hranic. Co do četnosti zajímavých podrobností je třeba odlišiti na originální články.

Plk. zdrav. dr. Zrůnek: **Účinnost chemické profylaxe při pohľavních nakažlivých nemocích.**

Kritika prací Berardinisových o tomto předmětu v italské armádě. Berardinisovy statistiky nepodávají důkaz o účinnosti profylaxe. Bylo-li v italské armádě zaznamenáno 71.614 profylaktických výkonů za rok, připadá přibližně 1 výkon na 3 mužů ročně. Nutno tudíž předpokládati, že počet souloží bez profylaxe je několikanásobný. Jestliže tedy počet vojínů, kteří onemocněli po profylaxi činí jen 8.8% všech nemocných stížených pohľavní nákazou, není to důkazem účinnosti profylaxe, nýbrž jen o stí nejistým indiciem. Exaktní důkaz by byl možný, 1. kdyby byl znám počet koitů bez profylaxe, což je nemožno, 2. nebo kdyby bylo alespoň známo, jak je rozdělen počet vykonaných profylaksí na 1.—6. hodinu po koitu. V italské armádě činí vojínů, kteří onemocněli po profylaxi kapavkou 27%, měkkým vředem 28.6%, příjici 25.5%, všech nemocných tou onou nemocí, průměrně 26.8%. Největší počet nezdarů profylaxe připadá u kapavky na 3. hodinu

po koitu (20-6%), při měkkém vředu a syfilidě na 2. hodinu (43-6% a 27-0%). Z čísel čs. armády lze ještě méně usuzovati o účinnosti nebo neúčinnosti profylaxe než z italských. Z toho plyne, že nelze přeceňovati chemické profylaxe a zanedbávati při tom jiné způsoby boje proti venerii.

Na druhé straně působí italská statistika přece dojem, že profylaxe má značný vliv na počet onemocnění. Proto třeba u nás stupňovati péči o chemickou profylaxi. Abychom měli správný podklad posouzení této otázky v našem vojsku, byly nařízeny i u nás záměry o profylaktických výkonech.

Pik. zdrav. dr. Gellner: **Upozornění na nejnovější německou publikaci o bojových látkách.**

Jedná o Herbstově práci o bojových látkách, skryté pod nenápadným názvem „Über die Flüchtigkeit und Vernebelung einer Reihe organischer Stoffe“ v „Kolloidchemische Beihefte 1-9,

1926“ a o konsekvencích, plynoucích z toho pro nás.

Pik. zdrav. dr. Haering: **Moje vzpomínky na prof. Jedličku.**

Vzpomínky z balkánské i světové války na vynikajícího lékaře, který měl veliký zájem o válečnou chirurgii.

Referáty. Literatura. Různé zprávy. (Očkování proti nakažlivé meningitidě. Pohlavní nemoci v občanském obyvatelstvu a ve vojsku. Chřipková pandemie. Hygienické poznatky při závěrečných cvičeních. Soudně-lékařské vyšetření v případech podezření proti osobě, která nepodléhá vojenské soudní pravomoci. Ochrana před nákazou břišním tyfem. První sjezd čs. zvěrolékařů. Pokusy o jednotnou organizaci Č. Křížů. Účast vojenských lékařů v literární soutěži Vojenského vědeckého ústavu. Nová úprava služebních platů důstojníků zdravotnictva v anglické armádě. Založení Mezinárodního sdružení vojenského zdravotnictva.) Z.

Z CIZÍCH REVUI

a) Revues francouzské.

Revue d'Artillerie.

Ročník 50 (1927), sv. 99 (leden).

Bitva u Guise. Historická studie od plk. E. Valarché. Autor probírá velmi výstižně a podrobně boje X. armád. šoru 5. francouzské armády ve dnech 28.-30. srpna 1914, připojuje rozkazy až do vel. brigád (v to) se situačními plány. (Pokračování následuje.)

Pro pochopení teorie relativity. Polemický článek od gen. Vouillemina. (Pokračování následuje.)

Úloha velitele skupiny dělostřelectva proti letadlům. Autor, velitel oddílu mjr. Werbe, studuje činnost velitele obrany proti letadlům za mobility a koncentrace armády, rozvinutí a umístění skupiny dělostřelectva proti letadlům, obranu důležitého objektu v zápoli proti letadlům a činnost velitele oddílu při přípravě střelby a při střelbě dělostřelectva proti letadlům.

Autor ukazuje na zvláštnosti a těžkosti úlohy velitele dělostřelectva proti letadlům proti veliteli polního dělostřelectva.

Automobilní výstava v roce 1926. Kpt. P. Prévost. Tato výstava byla charakterisována množstvím vystavených šestiválcových motorů. Podle názoru autora není snaha zavedení šestiválcových motorů plně odůvodněna.

Snaží se dokázati přednosti francouzských vozů proti vozům americkým, probírá těžké motory pro nákladní automobily a upozorňuje na znatelný vývoj konstrukce karoserií. Článek končí závěrem, v kterém autor zdůrazňuje nutnost, aby si každý kulturní člověk osvojil důkladnou znalost automobilů, seznámil se s jejich charakteristikou a s vývojovou tendencí automobilové techniky, důležité zvláště pro vojáka. Poněvadž požadavky, které klade vojenská správa na automobilovou techniku při konstrukci aut jsou tytéž, jaké klade průmysl a obchod, t. j. rychlost, hospodárnost a výkonnost, je nutno sledovati vývoj tohoto prostředku, který se stává v míru všeobecným dopravním prostředkem a s jehož použitím musí za války vojenská správa počítati.

V různých zprávách je recenze „Army and Navy Journal“ z 2. října 1926 „Zkušební s útočnými vozy“.

Podle amerických zkušeností, které jsou výsledkem četných zkoušek, osvědčil se nejlépe malý (lehký) útočný vůz. Lehký útočný vůz není tak zranitelný a má značnou rychlost. Zkoušky dokázaly, že útočný vůz, pohybující se rychlostí 25-30 km za hodinu, mění-li často směr jízdy, lze velmi těžko zasáhnouti i na vzdálenost jen 2 km.

Byly provedeny zkoušky odolnosti tohoto typu útočných vozů proti dělovým střelám a p. Pod útočným vozem byla přivedena k explozi 75 mm dělová střela a střela „Stockes“; po explozi bylo pozorováno jen lehké vnější poškození — útočný vůz mohl pokračovati v dalším pohybu. Teprve střela, která obsahovala šestkrát tak veliké

množství traskaviny jako 75 mm střela a byla položena přímo pod jeden pa-tanku, učinila jej neschopným dále jízdy. Je zajímavé, že útočný vůz, který byl postaven bočně na vzdálenosti 30 cm od místa výbuchu 15 kg traskaviny, byl jen odhozen stranou, zbraň celkem nepoškozen a mohl pokračovati v pohybu.

b) Revues maďarské.

Közgazdasági és technológiai közlemények.

Sešit 1.—2. z r. 1927.

Timto sešitem začínají „Národohospodářské a technické zprávy“ svůj II. ročník. V proslovu k II. ročníku podává redakce přehled o hospodářské situaci Maďarska v uplynulém roce, v rozmachu vidí lepší reflex budoucnosti a zakončuje proslov slovy: „Maďarsko nebylo, avšak bude!“

Plk. gen. št. **Suhay Emerich**: „Důležitost materiálního zaopatřování ve válce“ (VIII. pokračování). Ličí, co vše učinila pruská armáda v letech 1866—1870 se zvláštním zřetelem na zreorganizování dělostřelectva a opatření nové výzbroje.

Generál v. v. **Sándor Kontz**: „Z mých válečných zápisků“ (pokračování). Podává přehled diplomatického jednání, jež předcházelo mir bukurešťský. Z hospodářských podmínek ústředních mocností je viděti, že vedoucí myšlenkou bylo, aby si zajistili na několik let po válce přebytky zemědělské produkce Rumunska a téměř výhradní právo na těžbu nafty.

V článku: „Činnost divisiho hospodářského ústavu za války a s tím souvisící vyživovací otázky“, probírá pplk. v. v. **Matyáš Putz** všeobecně úkol, funkci a složení div. hosp. ústavu a potom uvádí konkrétní výsledky činnosti jednotlivých skupin div. hospod. ústavu 17. rak. divise za světové války.

Podintendant **Vincenc Mandl**: „Donucovací nařízení v národohospodářství“. Autor dělí je na tři skupiny: a) v míru vlastní vládou, b) politickými rozpory vzniklé, c) za války. Zásah státu do národohospodářského organismu má vždy v zápětí nepříznivé následky a proto musí býti všechna opatření důkladně promyšlena odbornými orgány.

Plk. intend. v. v. **Ladislav Mojzer**: „Valorisační snahy v světovém obchodě.“ Je to náčrt obchodní taktiky trustů bavlnářských, producentů kávy, mědi, zlata a stříbra.

„Výsledek nákupní akce rak.-uherských mincí.“ Před vydáním nové měny pengó nakupovalo maď. ministerstvo

finanční mince, jichž bylo odevzdáno za v úhrnné ceně 47 mil., proti tomu za množství kovového oběživa u obyvatelstva odhadnuto na 512 mil.

Karel Ereky, býv. ministr: „Konservování pícnin“. Poukazuje na nový zaváděný postup, při kterém smokřím mletím trávy a lucerky získává krmivo, jehož výživná hodnota je 4—5krát větší než výživná hodnota sena lisovaného, z kterého kůň strádá jen 42%. Konservovanému krmivu přisuzuje autor vzhledem na malý objem pro dovoz k armádě v poli, velký význam.

Mjr. **Emil Lange** podává v článku „Hospodářství za světové války a jeho vliv na operace“ stručný přehled hospodářských poměrů za světové války.

Plk. intend. v. v. **Jindřich Luitz**: „Sběrný válečného materiálu“. Autor bylo svěřeno vyklizení upraveného nádraží uzhorodského nádraží a zařízení sběrného válečného materiálu. Ličí, jakými proviziacemi se svého úkolu zhostil.

Účetní podředitel dr. **Julius Kóvács**: „Státní rozpočet ve světle historickém, státoprávním a ve světle nauky o státním hospodářství“. Studie neobsahuje jen historický vývoj a drobný výčet zákonů rozpočtových, nýbrž zmiňuje se v souvislosti s rozpočtem i o popřevratové sanační akci, která právě v Maďarsku skončila.

Článek „Vojenská hudba“ od štábního pána **Berka** vyčerpává velmi zajímavé údaje v dějinném vývoji vojenské hudby ze 17. století. První ustanovení 8 oboistů u pěších pluků datuje se r. 1777. Hudby mělo i jezdeckto a jezdectvo, ovšem na útraty důstojnického sboru nebo velitele. Hudebníci byli obklopeni každý jinak, v křiklavých kloboucích, jako v operetě. R. 1806 zvýšen počet mužů plukovní hudby na 24. Roku 1851 systemisována plukovní hudba o 48 mužů a 12 elévů. Hudby dostaly všechny zbraně, ba i voinství. Zřízení úřad armádního kapelníka; byl to **Leonhardi**, jenž pořádal 20. září 1853 v Olomouci monštrkoncert, na kterém působilo 13 hudebních, 13 mysliveckých a 13 jízdních. Při reorganizaci r. 1867 změn

všechny hudby, vyjímajíc u pýchoty a hranicářů.

Setník intend. v. v. Robert Bartholy uvádí v článku „Výživa vojska a ubytování v zaslých dobách“, zákonitá ustanovení, podle kterých bylo obyvatelstvo v XVI. a XVII. století povinno dodat ubytovanému vojsku stravu, krmivo, otop a osvětlení.

Ludvík Krész: „Albanie“. Po přehledu kultury, mravů a obyčejů země nastínil pisatel článku strategický význam Albanie pro Itálii v budoucím snad boji o neobmezenou vládu nad Jadranem.

Dr. Ladislav Bém: „Všeobecný přehled hospodářského života v Spojených státech severoamerických“. Dotýká se

otázek výdělečné možnosti dělnictva, jeho životní míry, zjednodušení výrobních procesů, normalisace a obchodu.

Vrchní rada intend. Viktor Bihan obehnuje čtenáře s organizací obranného sboru Finska (Suomi). Vedle toho má Finsko ženský spolek „Lotta Svärd“, jehož 30.000 členek přináší oběti pro obranu vlasti. Spolek se dělí na 4 sekce: zdravotnickou, kuchyňskou, výstrojní a sběrní-sekci.

Vrchní rada intend. Matyáš Zoltán zakončuje sešit článkem „Největší museum světa“. Za toto označuje „Deutsches Museum“ v Mnichově; lze v něm sledovati vývoj každého odvětví lidské vědy a techniky od stvoření světa do dneška. Kpt. La.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

Literatura česká.

Poslání československého rotmistra. Knihovna rotmistů. Vydal svaz čs. rotmistů. 1937. Str. 99.

Cílý Svaz čs. rotmistů po příkladu každoročních soutěží, rozepisovaných naším VÚV., přikročil k 1. soutěži Hlasu národní obrany na téma: **Poslání československého rotmistra.** Z devíti zaslaných prací bylo pět prací na základě posudků pětičlenné poroty poctěno cenami, a tyto práce (3 důstojníků a 2 rotmistů) vyšly též tiskem.

Úvodem k poctěným pracím vyšlým ze soutěže HNO, předeslal několik slov první místopředseda VÚV., p. Ph. dr. V. J. Hauner, člen jury. Neopomíjíje práci cenou nepoctěných, stručně načrtává výsledek soutěže a hodnotí práce podle jednotlivých otázek, jak v soutěži byly dány, a podle několika všeobecných hledisk, jak se v soutěži projevila. — Zásadní souhlas ve všech pracích se projevuje — jak konstatuje dr. Hauner — v nazírání na nynější kádrovou brannou soustavu, na rotmistrovské předběžné vzdělání (aspoň nižší střední škola), na požadavek branné přípravy, na rotmistřův úkol ve veřejnosti a v otázce existenčního zajištění rotmistů. Jestliže se mínění o těchto pěti otázkách soutěžících autorů celkem shodovala, konstatuje se dále, že se v řešení dalších dvou velmi důležitých otázek názory rozcházejí. Na otázku, čím je v armádě rotmistr na rozdíl od důstojníka a má-li vůbec býti mezi oběma rozdíly, došli autoři k odpovědem, jež dr. Hauner roztrídíje do dvou kategorií. První kategorie odlišuje rot-

mistry a důstojníky ostře od sebe, konstatujíc stejnou důležitost, ale i neslučitelnost a připouštějíc jen pro schopné jedince sboru rotmistrovského přechod do hodností důstojnických. Druhá část autorů, uznávajíc mezi rotmistrem a důstojníkem jen rozdíl dočasný, požaduje, aby každému rotmistru bylo možno dosáhnouti hodnosti důstojnické, aby přechodem z jednoho sboru do druhého oba sbory gážístů byly sblíženy. Jinak v nazírání na funkci rotmistra jest skoro ve všech pracích vyzdvížen výchovatel'ský úkol rotmistřův. Čtenáři zajisté s povděkem uvítali shrnující úvodní resumé paně Haunero, jímž byly zachyceny také hlavní zajímavé myšlenky prací cen nedostavších, jež by jinak zapadly beze stopy. Staly se tak odborným kruhům vojenské správy, ale i široké veřejnosti přístupné, aby byly zpracovány, probatovány, zhodnoceny a postupně v zájmu zdatné národní obrany a spokojeného rotmistrovského sboru byly též zrealisovány.

Že práce škpt. R. Wolfa, knihovníka VÚV., nesoucí název: **Otázka našich rotmistů**, byla poctěna první cenou v soutěži HNO, je plně zaslouženo. Je psána s vysokého ideového stanoviska, pomíjíje podrobnosti, podává názory k šesti hlavním otázkám tématu v široké koncepci, jež si staví vysoký ideál, který by v budoucnu zaručil lepší skutečnost. Autor, vycházejíc ze světové války, jež neodstranila nepokojnou atmosféru mezi státy a národy postuluje nutnost armády v zájmu

obranu proti vnějším a vnitřním nebezpečím. V těchto armádách spojujícím mostem, přechodem a pojítkem mezi mužstvem a důstojnictvem je rotmistrovský sbor. V jeho rukou leží nejvíce výchova a vedení mužstva v míru i ve válce, protože, jsa s ním v těsnějším styku než důstojník, může mít též nejúčinnější vliv na ně. Je proto rotmistry třeba hodnotiti jako nezbytné a svrchované důležité články organizační v armádě a v služebním postavení třeba viděti v nich nadřazeného vychovatele a podřízeného praktického rádce. — Vzhledem k tomu, že na rotmistra jsou upřeny oči podřízených i nadřazených, je třeba, aby byl všestranně vzdělán: odborně technicky a všeobecně. Rotmistr musí býti specialistou v základním výcviku vojáka. Vedle inteligence srdce nutno, aby se rotmistr dovedl vždy vykázt iniciativou a energií a ukázněností především sám k sobě. K dvěma dosavadním úkolům rotmistrovým: zavedení kázně a cvičení podřízeného mužstva přičleňuje Wolf úkol nejdůležitější, až dosud namnoze pomíjený: vychovati mužstvo po stránce morální, a to nejen jako člověka, ale zvláště jako odhodlaného bojovníka, obránce hodnot a statků vlastního státu a obyvatelstva. Čím zdárnější — správně zdůrazňuje autor — bude právě výchova mužstva po stránce mravní, tím snažší bude i výcvik. — V otázce doplňování a výchovy rotmistrů dožaduje se Wolf, aby rotmistr byl vojákem od piky, který by tříletou činností u trupy prošel hodnotami nižších instruktorů. Správně se dovolává tohoto požadavku z důvodů psychologických. Dosažení hodnosti rotmistrovské předcházet by nejméně jednoroční kurs s předměty odborně vojenskými a všeobecnými, podávající praktické a teoretické vyškolení. Vedle odborně voj. nauk, matematiky a dějin literatury, zahrnovalo by vyučování v sebe zvláště historii, geografii, matematiku, geometrii, fyziku, chemii a tělovědu, s výslovným zřením na potřeby voj. Ale tím

není rada předmětů ukončena. Wolf, stojící jako sociolog na stanovisku moderní voj. výchovy, kde moment psychologicko-pedagogicko-sociologický byl světovou válkou nutně a oprávněně zvýščen, dožaduje se výkladů ze stratiotopsychologie, stratiotopedagogiky a stratiotosociologie. Tento postulat jest u nás zjevem potěšitelným, vidíme-li, že v jiných moderních armádách tyto disciplíny jsou již pravidelně zařazené do učebných osnov voj. škol všech druhů a stupňů. V tomto požadavku vidím v práci Wolfově nejcennejší příspěvek k diskusím a k realisaci. Hmotné zaopatření rotmistrovo a jeho rodiny je nezbytné, má-li býti uchováno tělesné zdraví a duševní svěžest a má-li v stejném tempu stačiti požadavkům doby. Starším rotmistrům má se umožnit, aby se jednak mohli státí důstojníky, jednak byli přijati do státních a veřejných služeb. Vynikajícím rotmistrům má býti dovolen přístup do důstojnických škol. — Poměr rotmistra a důstojníka má býti budován na vzájemné důvěře, na pochopení a na oboplném respektu. Vzhledem k tomu, že rotmistr může mít lepší znalost mužstva než důstojník, bude důstojníkoví vždy vítaným praktickým rádcem. Důstojník pak bude rotmistra v jeho růstu podporovati a k sobě zdvihati. — Pak se zdaří i rotmistrův úkol k veřejnosti, jenž záleží ve výchově odhodlaných obránců naplňujících po návratu do občanského života veřejné mínění sympatiemi k národní obraně. — Omezenost místa pro referáty nedovoluje, abych blíže referoval o ostatních čtyřech pracích cenami poctěných, je v nich mnoho velmi cenných myšlenek, nutících k úvahám a rozvahám a doplňujících kontretními detaily široký návrh škpt. Wolfa. Bylo by si přáti v zájmu armády, aby cenné podněty a myšlenky v pracích podané byly v dohledné době přičiněním vojenské správy a rotmistrů samých uskutečněny.

Npor. J. H. Dvorský.

BIBLIOGRAFIE

(1927.)

(Pokračování.)

Automobilism, motocykly, tanky. Vozatajstvo.

Astouin, pplk.: Aigles, étendards et campagnes du train des équipages militaires de 1807 à 1926 (aperçu hi-

storique). Paris 1926. (Berger-Levrault.) Za 14 fr.

Buhle Paul, mjr.: Was haben die Kaltblütigen Zugpferde im Weltkrieg geleistet. Hannover 1925. Z. 1.20 Mk.

Camon, gen.: La motorisation de l'armée. Paris 1925, (Berger-Levrault). Za 5 fr. (Viz Revue de l'Art. 1925, list.)

Caroni Italo, Dr., cpt del repar-to carri armati: Autoponte. Roma 1925. (Stabilimento...) 3 sv.

Doumenc: Les transports automobiles sur le front français 1914—18. Paris 1925. (Plon). Za 11 fr.

Dufour: Le char Renault. Étude technique à l'usage des gradés. Paris 1926. (Impr. Centr.) Za 6 fr.

Elsner: Chranenie i sberezenie vojskových obozov. Moskva 1925.

Golovin: Tanki. Praha 1925. (Plamja.) Za 15 Kč.

Heigl Fritz, ing.: Taschenbuch der Tanks. München 1926. (Lehmann.) Za 12 Mk. K tomu tamtéž: Ergänzungsbild 1927.

Heigl Fritz: Der leichte italienische Tank. Fiat Tipo 3000. Berlin 1926. (Mittler.) Za 2.80 Mk. 2. Wandtafel des „Char léger“ (tamtéž).

Instructione sulla costituzione e sul funzionamento delle delegazioni trasporti militari, dei comandi etc. Roma 1925. (Min. della guerra, stato maggiore centrale.)

Kampfwagen fremder Heere. — Berlin 1925. (Eisenschmidt.) Separat.

Kampfwagen und Heeresmotorisierung. 2 Aufl. Berlin 1926. (Eisenschmidt.)

Krenzin Otto, gen.: Der Kraftzug in Wirtschaft und Heer. Časopis I. Igg. Berlin 1926. (Mittler.)

Lecq-Durin: L'automobile d'aujourd'hui. Son fonctionnement etc. Paris 26. [Michel.] Za 20 fr.

Maltese, col.: I carri armati ed il loro impiego. 1 fasc. Citavecchia (Stabil. tip. moderno). Za 150 L.

Règlement de manoeuvre du train des équipages militaires. Titres I. à VIII. 1924—26, 3 vol. (Min. de la guerre.)

Rulot, Hennig et Chantrell: Exploitation du service de traction des trains. Cours de l'école nationale des chemins de fer. Paris 1926.

Schmitt Gustav, kpt.: Strassenpanzerwagen. Die Sonderwagen der Schutzpolizei. Berlin 25. (Eisenschmidt.) Za 8 Mk.

Theiss, mjr.-Regele Oskar: Die Radfahrtruppe. Berlin 1925. (Eisenschmidt.)

Violet L.: Chemins de fer. Sv. 1. Paris 1925. (Dunod.)

Verse Edoardo, col.: I carri di assalto. Parma 1925. (Tip. Bodoniana.)

Genaueres Schiessen vom fahrenden Kampfwagen aus. (Heerestechnik, roč. V., September, 1926.)

Giesecke: Das Sielengeschier. (Heerestechnik, roč. IV. [1925], č. 5, str. 174.)

Heigl, inž.: Tanks im Gebirge. (Militärw. u. techn. Mitteilungen, roč. 1925, č. 5—6, str. 295; pak o tankách ještě Mil. wiss. u. techn. Mit., 1926, str. 185, a Militärwochenblatt, roč. 111 [1926], č. 36.)

Hutson H., kpt.: Mechanization of the Army. (The royal Eng. Journal vol. XLI. [1927], č. 1, str. 1.)

Jassen, kpt.: La manoeuvre en automobile. (Revue mil. franc., roč. 96 [1926], 1er Okt.)

Die Kampfwagen. (Militärw. u. techn. Mitteil., XLVII. [1926] Nov.-Dez., str. 708.)

Literatur über Tanks. (Militärw. u. techn. Mitteil., roč. LVIII. [1927], čis. 3—4, str. 170.)

1u: Pferd, Motor, Fahrrad. (Militärwochenbl., roč. 111 [1926], č. 3.)

Motorisierung und Mobilmachung. (Heerestechnik 1926, červen.)

Maltese, gen.: La trazione meccanica e le guerra. (Riv. ital. milit. roč. I. [1927], č. 2.)

Martel L. Q., mjr.: Mechanization. (The Army et Navy r. 1927, leden.)

Polster V.: Der englische Tank in seiner Entwicklung. (Militärwochenblatt 1927, č. 29.)

Le problème du char de combat. (Revue milit. franc. 1926, srpen, str. 25.)

Quadrige: Strassenpanzer Kraftwagen in der heutigen Kriegführung. (Deut. Offiziersblatt, XXX./1926), č. 44.

Règlement, le nouveau, du train et des convoyeurs. (Revue mil. suisse r. 71 [1926], č. 9, str. 430.)

Ruf E., plk.: Motorisierung der Arme. (Allg. schweizer. Militärzeitung, roč. 73, č. 4, str. 160.)

Un sujet de la motorisation. (Rivista di artig. e genio 1926, leden.)

Tank assault bridge. (The royal Engen. 1926, pros.)

Il traino meccanico nei servizi. (Riv. di artig., 1926, mai.)

Les trains blindés pendant la guerre. (Heerestechnik 1925, leden, str. 7.)

Verwendung von Tanks, Fliegern u. Gas. (Militärwiss. u. techn. Mitteil. 1926, Sept.-Okt., str. 544.)

Zukunfts-krieg und Motorisierung. (Wissen u. Wehr. 1926, seš. 5. str. 294.)

CHEMIE.

Bloch D., pplk.: La guerre chimique. Paris 1927. (Berger-Levrault.) Za 5 fr.

Der Erfinder der Kampfwagen (Tanks). [Mil. Wochenblatt, roč. 111 [1927], č. 38, sl. 1402].

Callinicus: A defence of chemical Warfare. London 1925. (Edit. Kegan.)

Capelli: La chimica militare e le sue relazioni con l'ordinamento dell'esercito e la guerra. Roma 1925 (Edizione del Giornale die Medicina mil.) Min. della guerra.

Delrieu: Du mécanisme de l'action de l'ypérite sur la peau. Paris 1926.

Ebert W.: Die chemische Industrie Deutschlands. Leipzig 1926.

Farrow Edward: Gazovaja vojna. Przeklad z angl. Moskva 1925. (Gos. Voj. Izd.)

Fišman I.: Gazovaja vojna. Moskva 1924.

Haus Alex.: Der Völkermord im kommenden Giftgaskriege. Wiesbaden 1926. Westverlag v. Reisdorf. Za 120 M.

Instruktion technique sommaire sur la protection contre le gaz de combat à l'usage des caporaux. Paris 1925. (Min. de la guerre.)

Instruktion sur l'entretien e la visite du matériel de protection contre les gaz. Paris 1926. (Min. de la guerre.) Za 6 fr.

Kalusiński T. kpt. — inż. Krótki: Zarys chemji gazów a dymów bojowych. Warszawa 1925, (Woj. Inst. Nauk W.) Str. 59.

Lindeman Włod.: Toksy kologia chemiczných środków bojowych. Warszawa 1925 (Woj. Inst. Nauk W.)

Marynowski Zdzisław: Wskazówki do wyszkolenia w obronie przeciwchemicznej. Warszawa 1926. (Wyd. szkoły gazowe.) Str. 65.

Meyer Julius, dr.: Der Gaskampf und die chemischen Kampfstoffe. Leipzig 1925. (Hirzel.) Za 14 Mk.
— Chemie und Technik der Gegenwart. Bd. IV.

Molinari: Chemie générale et industrielle. Tome V. Metaux. Paris 1925.

Paquiellegio A.: L'arma chimica. Torino 1926. (Fratelli Bocca.) Za 30 lir.

Pascal P.: Explosifs, poudres, gaz de combat. Paris 1925. (Herman.) Za 35 fr.

Vedder E.: Medical aspects of Chemical warfare. Baltimore 1925. (Williams.)

Webb H. W.: Absorption of nitrous gases. New York 1923. (Longmans, Green & C.) Za 8'50 dol.

Woker: Der kommende Gaskrieg. Leipzig 1925. (Oldenburg.)

*

Angeli M., kpt.: Der Einfluß des Gebirgsgeländes auf Wirkung und Verwendung von Tanks, Fliegern und Gas.

(Militärwiss. und techn. Mitteilungen. Roč. LVIII. [1926], Nov.—Dez. Str. 668.)

Les armes chimiques dans une guerre future. (La France mil. 31. Oct. a 1. Nov. 1926.)

Giftgase in Kriegen des Altertums. (Naturwissenschaften [1926], č. 44.)

I perit, jeho užitek a taktická užití. (Pěs. Glasník, roč. 1926, č. 3.)

Jaque: La guerre chimique dans la histoire. (La Nature 1926, č. 5.)

Kritická úvaha o užití bojových látek. (Ratník, 1926, č. 8 a 9.)

Leitner Karl, inž., dr.: Über die Sesshaftigkeit der chemischen Kampfstoffe im Gelände. (Militärwiss. und techn. Mitteilungen, roč. LVII. [1926], Nov.—Dez., str. 662.)

Literatur über Gaskampf. (Militärwiss. u. techn. Mitteilungen, roč. LVII. Nov.—Dez., str. 678.)

Micewicz St., dr.: Przysia wojna chemiczna. (Saper, roč. V., tom. VI. seš. 2., str. 15.)

Van Kervel: Mosterdjas en Levi-site. (Mil. Spectator, 1926, viz Bull. belge, 1926, č. 1., str. 30.)

Naef Ernst: La guerre chimique et la préparation du désarmement. (Allgem. schweiz. Militärz., roč. 73, č. 1., str. 23.)

Neuburger, dr.: Die Bedrohung der Bevölkerung durch Giftgase in einem Zukunftskrieg. (Mil. Wochenblatt, roč. 111 [1926], č. 19.)

Oshinori Tomoda: Die Erzeugung von Glycerin durch Gärung. (Zeitschrift für das ges. Schießwes. 1925, č. 7., str. 102.)

Paul Paul: La guerre chimique. (Revue militaire franç., č. 59 [1926], mai, str. 246.)

Il regolamento tedesco sulla protezione antigas. (La coop., r. IV. [1926], vol. X., fasc. III., sept., str. 401.)

Stampe Gerhard, dr.: Chemie der Nebelmittel. (Heerestechnik, r. IV. [1926], č. 7., str. 265.)

Schweisheimer: Der Gaskampf und die chemischen Kampfstoffe. (Mil. Wochenblatt, ročník 111 [1926], č. 25.)

Taysen: La guerre chimique. Was Herr Henry Le Wita in seinem Werke alles behauptet. (Milit. Wochenblatt, roč. 111 [1926], č. 5.)

Le Wita: La guerre chimique entrevue par les Allemands et nous. (La revue des produits chimiques 1925, str. 45.)

Zaharescu, dr. chem.: Chemicná válka. (Memorialul geniului. r. 1926, č. 8—9 a č. 11—12.)